

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Pentru reforma învățământului religios

Ne-am ocupat principial, în numărul trecut al revistei, cu problema religiei în cadrul școlii și a societății, și am ajuns la concluzia că Biserica nu numai că nu renunță la instrucția și educația religioasă a elevilor în școală, dar militează pentru intensificarea ei în toate școlile țării. Am arătat totodată că vederile d-lui P. Șeicaru asupra învățământului religios în școala secundară sunt greșite.

Nu mică însă ne-a fost surprinderea când am constatat că articolul d-lui Șeicaru pare a se fi inspirat din anteproiectul decretului-lege pentru organizarea și funcționarea școlilor secundare și teoretice, ajuns între timp în discuția profesorilor secundari. În acest anteproiect religia este scoasă din rândul obiectelor de studiu și orele de religie sunt reduse dela două la una pe săptămână. Iată ce se scrie în art. 24 al. 5: „Religia se predă nu ca un obiect de studiu, care să urmărească învățarea de cunoștințe, ci trezirea și întărirea credinței în Dumnezeu și mai presus de toate practicarea învățăturilor Mântuitorului. În acest scop se va ține un strâns contact cu biserica”. Și mai departe, art. 25 al. 5: „În liceu religia se predă pe un plan mai ridicat, ca și în gimnaziu, dar în acelaș fel adică nu ca un obiect de studiu, ci ca morală și credință creștinească, folosindu-se un contact strâns cu biserica”.

Noi suntem împotriva scoaterii religiei din rândul obiectelor de studiu, deoarece principiul acesta este anticreștin și antipedagogic. Religia se cere așezată **ÎN FRUNTEA** obiectelor de învățământ, așa dupăcum a decretat-o însuși dl gen. I. Antonescu. Școala clasică și educația integrală se face prin instrucție și morală prin religie. Nu există educație fără instrucție și morală fără religie. Acesta este principiul sănătos de care se conduce Biserica și dela el nu ne putem abate, niciodată.

Nu mai încapă îndoială că studiul religiei nu urmărește îngrămădirea de cunoștințe teoretice, abstracte, ci, cum spune și proiectul, în-

tărirea credinței în Dumnezeu și practicarea învățăturilor Mântuitorului. Dar acest scop nu se ajunge fără cunoașterea principiilor religiei Bisericii. Un om din popor se poate mulțumi cu elementele religiei, — și nici acesta totdeauna, — însă nu intelectual și un tinăr licean, în sufletul căruia clocotesc conflictele, se ciocnesc idei contradictorii și se cer lămuriri mulțumitoare, nu se poate împăca cu niște simple îndemnuri morale. Aici se cere să-și spună cuvântul Dogmatica și Apologetica, lucru ce nu se poate face într'o oră pe săptămână, — care, dacă ținem seama de sărbători și de alte împrejurări, abia poate să ajungă una la două-trei săptămâni.

Religia se ocupă cu principiile cele mai serioase, cu adevărurile cele mai mari și cu întrebările cele mai grele. Iată de ce studiul ei reclamă cel puțin două ore pe săptămână, în toate școlile.

Nu ne vom opri însă numai aci. Intrucât este actuală reforma învățământului secundar, vom merge mai departe și vom exprima anumite desiderate, cari, pentru liniștea țării și pacea generațiilor, este necesar să le aibă în vedere legislatorii. Anume:

1. Întâi de toate să se înlătore ateismul din școală. S'a cerut de multă vreme să se înlătore profesorii ateii din învățământ. N'au ce căuta în școala românească. Neamul nostru e creștin din naștere și vrea să rămână creștin până la sfârșitul veacurilor. Un profesor ateu nu poate să fie un pedagog bun. Nu există în toată lumea pedagogi buni și ateii. Cei mai mari și cei mai buni pedagogi au fost credincioși. Prezența profesorilor ateii și a celor cu moralitatea în lipsă a produs atâta sânge rău, atâtea nemulțumiri, atâtea tulburare sufletească, încât e vremea să se renunțe la serviciile lor. Un popor creștin nu are nevoie de dascăli ateii și cu moralitatea compromisă. — Iată de ce e necesar ca atmosfera din toate școlile românești, cari sunt creațiile Bisericii în începutu-

rile lor, să rămână curată de miasmele ateilor.

2. Să se înlătore din manualele de școală „ipotezele” materialiste despre lume și viață. Ele pricinuesc elevilor confuzii grave și desorientări sufletești cu greu de corectat. Dacă acest lucru nu se poate, cel puțin să se sublinieze mai mult că ele sunt ipoteze și teorii, nu adevăruri dovedite. Apoi să nu se facă atâta caz din teoriile perimate, cum sunt darvinismul pentru originea vieții și alui Kant-Laplace pentru originea universului. Ele încă nu au girul științei pozitive, așa încât e greșit a le invoca împotriva adevărilor religioase.

3. Să se înființeze și organizeze capele religioase în toate școlile secundare și universitare, iar unde ele există să fie adaptate cerințelor unei biserici. O sală festivă, oricât ar fi de frumoasă, nu inspiră sentimente religioase, dacă nu este înzestrată cu un altar, cu un iconostas, cu câteva icoane sfinte, șfeșnice etc. Bisericile parohiale dela orașele cu școli multe în lunile de studii nu pot servi toate trebuințele tineretului. Fiecare școală secundară și universitară, unde se pune serios problema educației integrale, este necesar să-și aibă capela și duhovnicul său.

4. De altă parte, profesorului de religie, care e păstorul școlii, să-i stea în ajutor toți ceilalți profesori. În special profesorii și profesoarele să-și conducă pe clase elevii (sau elevele) la biserică și să-i supravegheze. Nu poți face educație fără exemple bune. În privința aceasta stăm foarte rău. Numai la Arad din câteva sute de dascăli, abia sunt 2-3 învățători și 2-3 profesori cari cercetează regulat biserica. Restul sunt tot atât de departe de biserică, după cum sunt departe de sufletele școlărilor. — Cât suntem de departe în privința aceasta de exemplele ce ni le-au dat școlile noastre confesionale din Brad și Brașov, când toți profesorii „in corpore” și în frunte cu di-

rectorul, în toate sărbătorile, însoțeau convoiul elevilor la biserică?!. Ba în loc să dregem, stricăm. Înainte cu câteva luni un distins inspector școlar, asistând la serviciul liturgic dintr'o capelă dela un liceu, văzând lipsa profesorilor și zgomotul elevilor — ce-o fi acolo în absența lui, — a rămas scandalizat; profund întristat și a mărturisit durerea și teama că în felul acesta într'un singur an toți elevii clase lor superioare dela un liceu pot deveni ateii și bolșevici. Educația nu este o chestiune care interesează numai pe profesorul de religie și pe directorul școlii. Toți profesorii sunt răspunzători de bunul ei mers, de aceea toți trebuie să se intereseze de ea.

5. Ar mai fi ceva de zis în privința îmbrăcăminteii profesoarelor: fărbiuite, lăcuite, roșite, etc. Ce educație se poate da cu astfel de exemple? În interesul școlii va trebui să se ia măsuri ca nu numai elevilor să li se impună anumite uniforme, dar și profesoarelor, haine decente, potrivite vremurilor și oamenilor serioși. Oamenii de caracter nu se pot crește fără o educație pilduitoare, în bine nu în rău.

Ar mai fi încă multe de zis, în legătură cu problema care ne interesează și care zburcăm de atâția ani școlile noastre și țara întreagă. Ne oprim aci, deocamdată, ca să facem o constatare. De ani de zile se strigă că „Școala noastră n'a avut suflet”. Nici nu-l va avea fără de religie. Așa dupăcum Dumnezeu prin atotputernicia Sa a făcut din haos cosmos, așa religia formează și eliberează sufletul — liber, creator și nemuritor, — din cătușele materiei. Dar cu condiția, să i-se asculte imperativele și desideratele; să nu fie îmbrâncită la toate ocaziile de toți aventurierii și diletanții cu pretenții de reformatori.

Sf. Sinod și Adunările eparhiale au chemarea să-și spună cuvântul, fără întârziere, cu toată autoritatea și înțelepciunea.

Din Istoria Religiei

Culte streine în Dacia

Pământul Daciei a fost drumul de întâlnire a mai multor civilizații. Configurația geografică a fost prielnică pentru ca să se desvolte o civilizație specifică, numită civilizația Daciei.

Intrebarea pe care și-o pune istoricul, ca și omul preocupat de teologie, este, cari sunt civilizațiile din Dacia? Sunt cele 3 mari civilizații: dacică, grecească și romană. Ele însumează pe toate celelalte, fiecare având însușirile ei proprii.

După cucerirea romană a Daciei, întâmplată

la 106 d. H., civilizația romană a început să înflorească. Opera de romanizare întreprinsă de Impărații romani a fost imensă. Coloniști veniți „ex orbe toto romano”, după expresia scriitorului s'au așezat aci, castră, cetăți, municipii și canabae, cu artere minunate, au început ca să se întindă pe tot cuprinsul Daciei, și n'au lipsit nici oamenii bogați, bancherii vremii, capitaliștii, cari au fost atrași de vraja bogățiilor subsolului dacic.

Deodată cu venirea acestora a început ca

să se stabilească și o mulțime de culte streine, aduse de coloniștii din diferite părți ale lumii romane.

Dintre zeitățile grecești numai unele au fost adorate de coloniștii romani. Multe dintre coloniile romane stabilite în Schiția-Minor, aveau zeițăți de origine ioniană. Intensitatea romanității în Schiția-Minor a fost determinată mai ales și de poziția deosebită ce ocupau orașele grecești, dela Marea-Neagră, toate colonii grecești. Zeitățile principale cari au penetrat la Romani au fost Apollon Helios. Era reprezentat ca *soarele*, deschizând ziua cu carul tras de 4 cai; apoi Poseidon, figurând uneori și pe monede, Dionysos (zeul producției în general), Artemis, zeița abundenței, Ares, adorat îndeosebi de elementul militar, eroul iubit al Grecilor: Heracles și mulți alții.

Diverse culte erau aduse în special de negustorii din Orient. Astfel s'au găsit în țara noastră cultul asiatic al Cybellei. Zeița Cybelle era din Frigia (Asia-Mică) protectoarea Ceriului și a pământului și a produselor lui. Are acest cult în esența lui un fel de monoteism. Grecii au asimilat-o cu Gea. Legenda Cybellei și a lui Attis au un caracter oriental bine pronunțat. Grecii fiind mai delicați au umanizat-o. Era reprezentată printr'o femeie în plină vârstă și îmbrăcată ca o matroană, pe tron cu spetează înaltă, având la picioare un leu sau pui de lei.

Cybelle era adorată mai ales de civili și îndeosebi pe coastele Mării-Negre. Mai târziu, leii singuri, fără statuia zeiței, împodobeau mormintele, cu scopul de a ocroti lăcașul morților, *simbolizând nemurirea*. Astfel la Tibiscum (Jupa de de lângă Caransebeș), făcându-se săpături s'au găsit doi lei, sculptați din calcar. Ei se aflau în slujba Cybellei. Preoții Cybellei purtau numele de „galli” și șeful lor era „arhigall”. Acest mare preot purta pe cap o coroană de măslin, iar pe piept trei medalii, a lui Jupiter și două a lui Attis. Preoții se flagelau. Societăți întregi cu caracter religios-social s'au format numite „*dendroforii*”, iar membrii acestor societăți la serbări purtau pe umeri ramuri verzi de copac.

O altă zeitățe străină introdusă de Greci la noi e zeul Mitras de origină siriană, iar sirienii au luat-o dela Perși. Cultul vechilor Perși era fondat pe dualism. Ormuzd, principiul binelui, al luminii, iar în ordinea morală reprezenta tot ce e înălțător, în antagonism cu Achriman, principiul răului, a întunerecului. Plutarch spune, că Ormuzd s'a născut din lumina pură, Achriman din întunec, sunt într'un război continu unul cu altul. Ormuzd a creat șase zei: a bunătății, dreptății, legalității, înțelepciunii, bogăției și a plăcerilor cu acțiuni binefăcătoare. Și Achriman a creat un

număr egal de zeițăți opuse acestora. Herodot ne spune; că Perșii nu ridicau statui zeilor lor; pe vărfurile munților, flacăra pură era jertfa adusă zeilor. Preoții lor magii au jucat un rol important. Ei erau intermediarii între zeu și om.

Ormuzd și Achriman erau ajutate de câte șapte zeițăți subordonate lor. Mitras era un zeu subaltern a lui Ormuzd, reprezentând lumina și'n special soarele. La Sirieni era făcut într'o reprezentare vulgară, aproape brutală, sacrificator de tauri. La Greci i se păstră preschimbat caracterul de principiu bun, întregindu-i-se calitatea de curățitor a tot ce este bun prin junghierea taurului. Astfel ajunge în Dacia, iar pe diferitele bazoreliefuri îl vedem ca pe un bărbat ce stă în genunchi și cu dreapta junghie un taur. Sângele ce curge pe corp mijlocește purificarea sacrificatorului.

Ceremoniile de purificare se făcea în temple obscure, sau chiar subpământene, pe lângă un fast deosebit. Mitras era cunoscut în Imperiul Roman ca o divinitate solară.

Cultul lui Mitras, ca și toate cultele orientale cucerite de occident în Imperiul Roman, erau amestecate de o mulțime de practici și superstiții bizare, acărora explicație n'a fost încă bine determinată.

Dintre toate cultele, mitraismul s'a înrădăcinat mai adânc în sufletele strămoșilor noștri, chiar până târziu în veacul al III și IV. d. H. prin faptul că sincretizase toate zeițățile cunoscute până aci în Dacia, având și rolul important de curățitor de păcate. Dar nu numai la noi, ci până'n Apus străbătuse acest cult, fiind bine primit de toate popoarele din Europa, până la triumful creștinismului.

Din Siria a mai venit și altă divinitate „Jupiter Dolichenus” care a pătruns îndeosebi în armata romană. Figura lui era reprezentată ca a unui om în puterea vârstei, bărbos, ținând fulgerul în mână și în alta un topor sau o sabie. Nu știm precis ce semnificație va fi avut acest zeu, se bănuiește, că ar fi fost un zeu al tunetului și al fulgerului, după semnele cu care era reprezentat.

După ce Grecii lui Alexandru cel Mare au cucerit Egiptul, civilizația grecească se lățește în întreg Orientul — și din îmbinarea civilizației grecești și cu cea orientală se naște *civilizația hellenistică*, caracteristică sec. al IV-lea d. H. Din Egipt ne vine religia *zeiței Isis* în Dacia, din trinitatea egipteană: *Osiris, Isis, și Horus*. Osiris, Isis, Horus, sunt în luptă cu Tifon. Osiris învins este tăiat în bucăți și aruncat în Nil. Isis îi adună bucățile lui Osiris și apoi îl reînvie. Observăm, că trinitatea egipteană apare în o mulțime de monumente. Ea apare înaintea altarelor (sfinte, pur-

tată de un personaj care stă în genunchiu. În concepția Grecilor Isis, rămâne *mama binelui*. Așa o găsim la Tomis (Constanța) și de aci penetrează în întreaga Dacia.

Și alături de aceste credințe streine venite în majoritatea lor din Asia, mai găsim și romano-trace. Tracii au fost locuitorii cei mai mulți la număr după Inzi și dacă ar fi fost uniți toți la un loc, dacă păcatul dezbinării n'ar fi existat ar fi fost cel mai nebiruit popor după expresia lui Herodot.

Tracii credeau, că sufletul omului e nemuritor, și după moarte nu se risipește odată cu trupul, ei iau dela Romani frumoasa sărbătoare italiană pentru cei răposați, „ziua trandafirilor“, *Rosalia*. Iar Romanii primesc dela Traci credința în zeul nemuririi sufletului; „*Eroul Domn*“ (Heros Dominus), cu tovarășa lui, *Eroina Doamna* (Domna, Domna Regina, Domina et dea). Fiecare dintre noi se face după moarte duh nemuritor, Erou. Și răposatul, devenit zeu vecinic, trebuie cinstit și rugat, de cei rămași încă aci pe pământ, spre a-i apăra, și ocroti pe dânșii. La sărbătoarea trandafirilor, în miezul verei, Eroii și muritorii țin praznic împreună la morminte. Pe pietrele de vecinică amintire puse celor trecuți la viața fără moarte Traco-Romanii sapă chipul Eroului, ca al unui călăreț vânător, cu mantia fluturând în vânt, și adesea, împreună cu această icoană, mai sapă și înfățișarea praznicului viilor cu morții. Ni s'au păstrat figuri admirabile prin muzeele din țară, de ale Eroului-călăreț sau *Eroului-Trac*. (Vasile Pârvan: Inceputurile vieții romane la gurile Dunării, Buc., 1923, pp. 40-46 și 166-167).

Cea mai însemnată figură fusese aici, în Dacia lui Decebal, „*Eroul călăreț*“, sau „*Eroul-Trac*“. Pe inscripții nu se aminteste despre vre-un nume de zeu special, ci doar niște epitete: „Celui prea bun“, „Celui prea milostiv“, — cultul lui prin urmare e enigmatic. Unii învățați arheologi români, spun, că această divinitate a făcut legătura între religiile greco-romano-trace, iar acest amestec de credințe ne duce la fenomenul sincretismului, adică însumarea mai multor divinități într'una singură, deci un fel de monotism deghizat. Acest fenomen s'a constatat pretutindeni, în Dacia, prin secolul al II-lea d. H., atunci când lumea sub influența creștinismului nu-și mai găsește mulțumirea în vechile divinități, ci caută ceva moral, devenind în consecință unii creștini deadreptul, iar alții adoptă o nouă formă a păgânismului, care este sincretismul. Astfel unii sincretiști vor adora pe Mitras Cybelle etc...

Astfel ni-se înfățișează pe scurt istoria cultelor streine de pe pământul Daciei.*)

Prof. C. Rudneanu

*) *Bibliografie*: I. Andrieșescu: *Dela Preistorie la Evul-Mediu*, Buc. 1924; V. Pârvan: *Inceputurile vieții romane la gurile Dunării*, Buc. 1923; V. Pârvan: *Memorialele*, Buc. 1923; V. Pârvan: *Dacia*, Buc. MCMXXII; D. M. Teodorescu: *Cetatea Dacă dela Costești*, Cluj, 1936; în „*Anuarul Comisiunii Monum. Istorice*“, Secția pentru Transilvania, Cluj 1929, și alte studii răslețe de istorie și religie.

Despre ce să predicăm?

În ziua Sf. Impărați Constantin și Elena, 21 Mai 1941, să vorbim despre datoria creștinului de a lupta pentru răspândirea împărăției lui Dumnezeu.

Pictura bisericească închipuește pe împăratul Constantin cel Mare și maică-sa Elena, nu ca șezând pe tron ci îmbrăcați în hlamidă împărătească stând, ca o veghe, unul de-a dreapta și altul de-a stânga Sfintei Cruci, iar în cărțile bisericești ei sunt numiți împărați *intocmai cu apostolii*. Acestea înseamnă că: *cinstirea Sfintei Cruci* a luat un mare avânt de când lui Constantin i s'a arătat pe cer, spre miazăzi, deasupra soarelui, o cruce luminoasă purtând inscripția: „Cu aceasta vei învinge“ și de când împărăteasa Elena a reușit să desgroape crucea Mântuitorului, iar *răspândirea creștinismului* a aflat în persoana lui Constantin și a maicii sale sprijinitori la fel cu sf. apostoli.

Meritul lui *Constantin cel Mare* pentru creștinism este acesta: a) Încă în anul 313 el ușurează starea creștinilor în partea lui de împărăție (în Apus), iar dela 323 și în partea de răsărit a imperiului roman, scăpându-i de persecuții, declarând creștinismul religie de Stat și ajutând răspândirea lui. b) Convoacă în 325 cel dintâi sinod ecumenic în Nicea, pentru combaterea ereziei lui Arie și lămurirea învățături de credință despre Fiul lui Dumnezeu. c) Zidește cetatea Constantinopol (fosta Bizanț) care devine stâlpul Bisericii răsăritene.

Meritul împărătesei *Elena* este: a) Atât în inima soțului ei, Constantin Cloru, cât și în cea a fiului său Constantin, a sădit sentimente bune pentru Biserica lui Hristos, încât amândoi au apărut pe creștini. b) Indemnă de fiul ei a plecat la locurile sfinte, unde a desgropat lemnul crucii Mântuitorului, din care o parte a fost așezată în biserica din Ierusalim, iar cealaltă parte în biserica din Constantinopol. c) A zidit biserici în Ierusalim și Betlehem, împodobindu-le. Și-a încheiat viața în 330, în profundă cucernicie.

Viața lui Constantin cel Mare are o mare asemănare cu cea a sf. apostol Pavel. Amândoi au fost „vânați“ de Hristos și făcuți ajutători ai Lui. Unul a auzit *glasul* lui Hristos, celuilalt i s'a arătat *Crucea Lui*, prin care a biruit pe cei nelegiuți. Darul împărăției și sceptrul lui Constantin a fost primit de sus, nu dela oameni. El a fost ca o *sabie* în mâna lui Hristos, care a pierdut pe vrăjmașii Crucii, a stricat înșelăciunea idolească și a întărit în lume dreapta credință. Și-a supus lui Hristos de bunăvoie stăpânirea, pe dânsul cunoscându-L Dumnezeu și Impă-

rat peste toate. Invățătura sinodului ecum. din Niceea a risipit întunerecul necunoștinței și vi-
forul cumplitelor rătăcirii, luminând inimile ca să
slăvească pe Cuvântul, întocmai cinstit cu Cel ce
L-a născut. Deaceea împ. Constantin rămâne un
părinte al Ortodoxiei, un nou David, care răs-
nitor fiind al împărăției celei de sus, păzește în
împărăția sa de pe pământ legea Împăratului ce-
resc. El a fost înzestrat cu înțelepciunea lui So-
lomon, blândețele lui David și dreapta credință a
apostolilor, fiind *cel dintâiu între împărații creștini*
și ca atare patron al împăraților ortodoxi și al
iubitoareii de Hristos oaste.

În viața împărătesei Elena încă găsim toate
calitățile *femeii* cucernice și ale *mamei* credin-
cioase, care se mântuește atât pe sine, cât și pe
soțul și copiii ei. *Invățăturile Domnului*, ca într'un
pământ bun primindu-le, odrăslește *fapte bune*,
urăște înșelăciunea și iubește *curățenia inimii*, zi-
dind în ea *biserica* lui Dumnezeu. Aprinsă de dum-
nezeasca *dragoste* aleargă la *sfintele locuri*, su-
fletul ei neaflând odihnă decât în Casa Domnului.
Zidește biserici și le *impodobeste*. Ca cu o porfiră
se îmbracă cu *milostenia*, ca cu o hlamidă cu *blân-
dețea*, și ca cu o coroană se împodobeste cu *bun-
nătatea*. *Maică*, de Dumnezeu înțeleptită, veselin-
du-se cu *fiul* ei cel de Dumnezeu înțeleptit, împă-
râteasa Elena ca o stea luminoasă și lauda fe-
meilor, cu *sfințenie viața sfârșindu-și* cu sfinții s'a
sălășluit, plină fiind de sfințenie și luminare.

Constantin cel Mare este tipul bărbatului
luptător pentru cele sfinte. Împărăteasa Elena
este pilda femeii plină de râvnă pentru Casa
Domnului.

„Precum amândoi, ca împărați au avut stema
pământului, asemenea amândoi au și coroana Ce-
rului“. „Ceice bună luptă pentru Hristos au lup-
tat și viața lor de Crucea Lui au legat, cu slava
Lui s'au și încununat“.

*

În **Duminea Orbului**, 25 Mai 1941, vom
predica despre *orbăa sufletească*.

Omul are 2 feluri de ochi: *ochiul trupesc*,
care dacă e curat, tot trupul va fi luminat; și
ochiul sufletesc (vederea cu *inima curată*) care
dacă e curat, avem în noi *lumină*, iar dacă e ne-
curat sălășluște în noi *întunerecul*. (Mat. 6 v. 22-23).

Orbul din naștere (In 9 v. 1-41) avea numai
trupul întunecat, dar farizeii cari nu voiau să re-
cunoască minunea făcută de Mântuitorul erau
orbi cu sufletul. Celui dintâi, pe lângă vederea
trupească Mântuitorul i-a dăruit și *lumina sufle-
tească* (credința în El), iar peste orbăa sufletească
a farizeilor a rostit sentința de moarte: „păcatul
vostru rămâne întreg“. (In 9 v. 38, 41).

Vindecarea orbului din naștere era o minune,

făcută în vederea tuturor cu scopul ca în ea
„să se arate lucrurile (puterea) lui Dumnezeu“ și
să conducă la credință. Aci Mântuitorul nu s'a
folosit numai de cuvânt, ci de tină și scuipat,
trimițând pe cel orb să se spele în lacul Siloam
(ce înseamnă: trimis). Cu toate acestea orbăa su-
fletească a farizeilor n'a voit să recunoască: orbăa
din naștere a celui vindecat, nici minunea, nici
puterea dumnezească a lui Iisus. În loc de a se
converti la credință, ei iscodesc dela cel vindecat
în repetite rânduri: amănuntele vindecării și pă-
rerea lui asupra vindecătorului, pentru a-l acuza
apoi că strică Sâmbăta și a exclude din sinagogă
pe orbul cel vindecat, care mărturisea pe Hris-
tos. Vedem de aici că *orbăa sufletească* izvoarește
din *împietrirea inimii*, asupra căreia s'o coborât
un vâl de *întunec*.

Despre *orbii sufletești* a zis Isaia: „Cu au-
zul veți auzi și nu veți înțelege și uitându-vă *veți*
privi dar nu veți vedea, căci *s'a îngroșat inima...*
și ochii săi i-au închis ca nu cumva să vadă cu
ochii... și cu *inima să înțeleagă*“. (Is. 6 v. 9-10).

Orbii sufletești „nu primesc adevărurile Du-
hului lui Dumnezeu, căci *pentru ei sunt nebunie*“
(I. Cor. 2 v. 14) fiindcă *Satana* „a orbit mințile
necredincioșilor, ca să nu le strălucească lumina
Evangheliei mării lui Hristos“ (II. Cor. 4 v. 4).

„Întunecați fiind la cuget, *înstreinați fiind de*
viața lui Dumnezeu, din pricina necunoștinței care
zace în ei și din pricina împietririi inimilor lor,
aceștia *petrec în nesimțire* (față de Dumnezeu) și
s'au dat pe sine desfrânării, săvârșind cu neșat
toate faptele necurăției“. (Efes. 4 v. 18-19).

Pricina orbiei (benevole) sufletești și judecata
ei de osândă aceasta este: „*Lumina* (Hristos) a
venit în lume și oamenii au iubit *întunerecul* (pă-
catul, necredința) mai mult decât lumina. Căci
faptele lor erau rele. Că oricine care făptuește
cele rele *urăște lumina* și nu vine la lumină, pen-
truca faptele lui să nu fie dovedite (ca rele). Cine
însă lucrează adevărul vine la lumină, ca să se
arate faptele lui, că sunt săvârșite în Dumnezeu“
(In. 3 v. 19-21).

În *orbie sufletească* petrec: păgânii, Iudeii,
ereticii, ba chiar și acei creștini cufundați în pă-
cate cari din mândrie nu-și mărturisesc păcatele.
Despre unii ca aceștia zice sf. apostol Pavel: „De
vreme ce, cunoscând pe Dumnezeu, *nu l-au mărit*
ca pe un Dumnezeu, nici *nu i-au mulțumit*, ci s'au
rătăcit în închipuirile lor (idoli, erezii) și *inima*
lor cea neînțelegătoare *s'a întunecat*“ (Rom. 1,
v. 21). Indârjirea acestora față de Hristos este ca
un zăbranic peste inima lor, ci când se vor în-
toarce către Domnul, zăbranicul se va lua (II.
Cor. 3 v. 14-16). Altcum, vor pieri în păcatele
lor (In. 8, v. 24). O pildă măreață de întoarcere

dela orbia sufletească la lumină o avem în viața lui Saul din Tars, devenit apostolul Pavel (F. Ap. c. 9).

Hristos Domnul este Soarele, Răsăritul cel de sus, lumina cea adevărată, care luminează pe tot omul (In. 1, v. 9). Numai El poate vindeca orbia sufletească. „Eu sunt lumina lumii; cel ce vine după mine nu va umbla în întunec ci va avea lumina vieții“. „Venit-am în lume lumină, ca oricine care crede în mine să nu rămână în întunec“ (In. 8, v. 12; 12 v. 46).

Mântuitorul a întrebuințat cuvântul de zi (lumină) și în înțelesul *acestei vieți pământești*, iar cuvântul *noapte* (întunec) în înțelesul de *moarte*, când nu mai putem lucra nimic pentru mântuirea noastră (In. 9, v. 4; 12 v. 35). Trebuie deci să ne scăpăm de orbia sufletească (întunec) încă în această viață.

Siloam înseamnă astăzi apa sf. botez în care ne curățim de toate păcatele; rostind ca și orbul cel vindecat, care fiind întrebat: „Crezi tu în Fiul Omului?“ a răspuns: „Cred, Doamne, și s'a închinat Lui“ (In. 9, v. 38).

„Dumnezeu este lumină și nici un întunec nu este în El. Dacă zicem că avem împărtășire cu El și umblăm în întunec, mințim și nu facem adevărul. Iar dacă umblăm întru lumină, precum El este în lumină, atunci avem împărtășire unul cu altul, și sângele lui Iisus, Fiul Lui, ne curățește pe noi de tot păcatul“ (I. In. 1, v. 5-7).

„Cine zice că este în lumină și pe fratele său îl urăște: acela este în întunec până acum. Cine iubește pe fratele său rămâne în lumină și smin-teală nu se află în el. Iar celce urăște pe fratele său este în întunec și umblă în întunec și nu știe încotro se duce, pentru că întunerecul a orbit ochii lui“ (I. In. 2, v. 9-11).

„Altădată erați în întunec (ca necreștini), iar acum sunteți lumină întru Domnul (creștini); umblați ca fiii ai luminii!“ (Efes. 5, v. 8).

Informațiuni

■ **M. S. Regele Mihai I**, în ziua de Zece Mai a fost înălțat la demnitatea de Mareșal al României. Festivitatea s'a petrecut în Sala Tro-nului. Dl gen. I. Antonescu, predându-i bastonul, i-a adresat în numele Țării următoarele cuvinte:

Majestate,

„Vă încredințez azi din partea Oștirea și în numele Țării, Bastonul de Mareșal al neuitatului și lealului Vostru Bunic.

Rog Cerul, Sire, Să-L purtați cu mândrie, Să-L pur-tați cu glorie.

Simbol eri al înfrățirii și al întregirii.

Să fie azi simbol al unirii și să fie mâine simbol al reîntregirii.

Să trăiți Majestate“.

■ **Fundația Regele Carol I** a împlinit și a comemorat 50 ani dela întemeierea ei. La sărba-rea organizată cu acest prilej festiv, au rostit cuvântări d-nii: prof. univ. I. Petrovici, Al. Ote-teleșanu rectorul Universității din București, gen. Al. Rosetti Ministrul Instrucției, gen. I. An-tonescu Conducătorul Statului și M. S. Regele Mihai I.

Reproducem din cuvântarea Majestății Sale următoarele pasagii:

„Folosesc prilejul pentru a adresa tuturor celor ce se ostenezc în slujba aleasă și delicată a formării tineretului, repetându-le, cuvintele rostite odinioară de Regele Carol întâi: „Pregătiți-ne bărbați cu iubire de țară, nu uitați că, mai mult decât talentele, caracterele hotărăsc soarta popoa-relor și că numai forța morală le poate apăra de invin-geri și nimiră“. Pentru formarea caracterelor socotes: că unul dintre cele mai potrivite mijloace este dulcea zăbăvă în tovărășia cărților, contactul spiritual cu comorile științei, literaturii, filosofiei, închise între scoarțele cărților. Numai cunoașterea cucerinilor spirituale ale înaintașilor, adăparea la minunatul izvor de apă vie, făgăduire din adâncimile trecutului, înviează pe toți cei însetați de mai bine și mai fumos, de mai mult adevăr și îi îndeamnă la cercetări și înfăptuiri personale. În preajma mesei de studii și a raf-turilor bibliotecii reinvie spiritualitatea apuselor vremi și trăiesc cuceririle geniilor...“

... Sunt sigur că **Fundația Regele Carol I** va conti-nua prin toate mijloacele să fie un factor de lumină și loc de formare a caracterelor și de cimentare a legăturilor între generațiile trecute și cea actuală, de înfrățire între muncitorii aceleiași generații, de ridicare spre generațiile viitoare. Insu-fieșit de aceste sentimente, Voi și totdeauna scut ocrotitor și neostenit muncitor pentru înflorirea Fundației, pentru în-făptuirea tradiționalei ei meniri de a lumina mințile, a ino-bila inimile și a căli voința tineretului românesc în servi-ciul patriei și a neamului Dumnezeu să binecuvânteze opera înaintașilor și nouă să ne dea prilej de cinstire a lor ducând mai departe și desăvârșindu le înfăptuirile“.

■ **Ziua de Zece Mai** s'a sărbăt anul acesta în toată țara într'o atmosferă de tristețe.

La Arad, Doxologia a fost slujită de P.S.S. Părintele Episcop Andrei asistat de un sobor de preoți și diaconi, în prezența autorităților române civile și militare în frunte cu dl general Manafu și a unui grup de ofițeri din misiunea militară germană.

În Catedrală a vorbit Păr. P. Bogdan, des-pre „Increderea în Dumnezeu și în virtuțile nea-mului“, iar armatei în piața Catedralei dl gen. Manafu.

Defilarea s'a făcut în fața Primăriei; a

urmat recepția în sala festivă a Prefecturii județului, în cadrul căreia reprezentanții cultelor, armatei, oficiilor publice și societăților culturale și-au exprimat omagiile față de M. S. Regele și Conducătorul Statului. Au răspuns dl gen. Manafu și dl V. Mihailescu prefectul județului.

Seara a urmat obișnuita retragere cu torțe.

■ **Ven. Consiliu Eparhial** a ținut ședință plenară Luni în 12 Mai, sub președinția P.S.S. Părintelui Episcop Andrei. S'au discutat și aprobat rapoartele ce se vor prezenta adunării Eparhiale.

■ **Reforma învățământului teologic** este din nou la ordinea zilei. A sosit deci vremea ca vechile și juste doleanțe ale Academii de Teologie să fie în sfârșit satisfăcute:

1. **Academiile de Teologie** să se echivaleze în drepturi, ca și în datorii, cu toate celelalte Academii din țară (Comerț, Agricultură).

3. **Catedrele desființate sau degradate** să fie recunoscute, așa cum au fost înainte de legea Călinescu.

4. **Dreptul de a elibera diplome de licență** să se acorde tuturor Academiiilor de Teologie, ca studenții teologi, cu studii egale cu ale studenților dela școlile universitare, să nu mai poarte ponosul inferiorității în fața colegilor lor.

Pentru prestigiul bisericii, al școlii teologice și al clerului, așteptăm realizarea lor, în deplin acord de vederi cu observațiile d-lui C. Kirîțescu, fostul director general al învățământului universitar, care într'un articol despre „Sistemizarea învățământului superior” publicat în ziarul „Universul” Nr. 128/1941 scrie:

„...Ne îngăduim a crede că singurul criteriu admisibil pentru a considera un învățământ având caracter universitar, ar fi acela al îndoitului lui țel: întâi a produce știința, adică a lucra pentru îmbogățirea tezaurului culturii și civilizației umane prin contribuție proprie; al doilea, ca în acest cadru și atmosferă a științei, și după metodele ei, a transmite învățătura științifică acelei generații tinere, care posedă pregătirea prealabilă de a o înțelege și folosi, spre a alcătui elita națiunii pe diferite terenuri de activitate.

Și atunci cea mai elementară logică stă nedomirită în fața propunerii nemotivate de a refuza teologiei ce se predă în „Academii”... încadrarea în învățământul universitar sau de grad universitar atunci când ele indeplinesc atât condițiile de conținut cât și cele de organizație a muncii, după tipul universitar”.

■ **Cercul catihetilor** din Arad în ultima ședință s'a ocupat cu următoarele teme: premierea și disciplinarea elevilor, aplicarea regulamentului școlar (care prevede însoțirea școlarilor la biserică de către profesori și învățători), fixarea temelor pentru sărbările interșcolare din anul

viitor și mai ales: situația religiei în noul anteproiect de învățământ în școlile secundare.

Cercul a hotărît să se intervină la factorii în drept ca: să lase religia în fruntea studiilor, să i se acorde în toate școlile și clasele două ore pe săptămână, scopul educației integrale să fie formarea de cetățeni destoinici și creștini buni (oameni de caracter) și să nu se mai tulbure pacea sufletească a neamului nostru prin legiferări cari nu sunt în spiritul credinței și tradiției noastre creștine.

■ **Majorarea procentului la gradațiile Clerului.** Conducătorii firești ai destinului neamului și-au dat seama că în vremuri grele Biserica este adevăratul sanatoriu de refacere morală a unui popor și de redeschere națională a neamului.

De aceea în împrejurările actuale se dă o deosebită atenție atât Bisericii, care este temelie Statului nostru, cât și slujitorilor sfințelor altare.

Dovadă despre această atenție sunt majorările de salariu din ultima vreme despre cari ne-am ocupat la timp. Gazetele ne-au adus vestea, iar cercurile competente au confirmat-o, despre o nouă îmbunătățire materială a situației clerului.

E vorba de majorarea procentului gradațiilor clericilor dela 15% la 25%. În raport cu scumpețea de azi, un avantaj prea mare nu prezintă; însă formează din punct de vedere juridic un drept câștigat peste care nu se va mai putea trece în viitor.

Pentru orientarea practică asupra sporului ce revine fiecăruia frate în Hristos, redau la vale salariul brut pentru fiecare gradație, adecă fără detrageri — iar în altă coloană salariul net cu sau fără casă parohială.

I. Preoții cu bacalaureat sau diploma școlii normale vor primi:

Nr. gradațiilor	Salăr brut lei	Salăr net	
		Cu casă parohială	fără casă
a) fără gradație	4800	3823	3963
b) cu 1 gradație	6000	4721	4889
c) cu 2 gradații	7200	5619	5815
d) cu 3 gradații	8400	6517	6741
e) cu 4 gradații	9600	7389	7681

II. Preoții fără bacalaureat sau diploma școlii normale vor primi:

Nr. gradațiilor	Salar brut	Salar net	
		cu casă	fără casă
a) fără gradație	4400	3533	3645
b) cu 1 gradație	5500	4355	4509
c) cu 2 gradații	6600	5163	5359
d) cu 3 gradații	7700	5985	6209
e) cu 4 gradații	8800	6807	7059

Sub salarul net se înțelege ceea ce se primește la mână, după ce s'au detras impozitele și reținerile la fondul pensie din salarul brut.

Pe lângă salarul net specificat mai sus, se adaugă sporul familiar pentru 1 copil 300 lei, pentru 2 copii 700 lei, pentru mai mulți 400 lei de fiecare copil. Exemplu: un preot cu bacalaureat și 1 gradație și cu casă parohială primește la mână salar net

	lei	4721
pentru 2 copii	"	700
	Total lei	5421

Această salarizare, sau mai bine zis plată a sporului gradațiilor, se va face începând cu 1 Aprilie 1941.

Aceste calculații sunt întocmite pentru categoria a 4-a de salarizare în care intră aproape toate parohiile din Eparhia noastră.

Prin cele expuse voesc să pun în curent pe iubiți frați în Hristos asupra drepturilor lor firești ce emană din serviciile aduse la altarul sf. biserici al neamului.

Pr. Dr. R. Popa
Bonțești

Nr. 2374/1941.

Ordin circular

Comunicăm aci în copie ordinul Ministerului Cultelor, referitor la interzicerea cumulului în învățământ și combaterea șomajului intelectual, care ordin privește pe preoții învățători, pentru luarea la cunoștință și conformare.

Copie: România Ministerul Instrucției, Cultelor și Artelor Direcțiunea Cultelor Nr. 25074/1041. Prea Sfinției Sale, Prea Sfințitului Episcop al Eparhiei ort. române din Arad. Prea Sfințite, Avem onoare a vă face cunoscut, că, în conformitate cu Decretul-Lege Nr. 1230/1941 publicat în Monitorul Oficial Nr. 103 din 4 Mai — partea I-a, pentru modificarea unor dispozițiuni din Decretul-Lege pentru interzicerea cumulului în învățământ și combaterea șomajului intelectual Nr. 3566 din 23 Octomvrie 1940, preoții cari intră în prevederile acestor Decrete-Legi vor putea să opteze din nou pentru una din funcțiuni în ter-

men de 15 zile dela data publicării ultimului Decret-Lege, în condițiunile arătate în el, în care scop vă rugăm să binevoiti a da cuvenitele dispozițiuni de conformare. Opțiunea trebuie să fie dată în termenul fixat, să fie categorică și precisă, neadmitându-se condițiuni sau alte clauze, cunoscând că în caz contrar, cei ce n'au optat în termenul legal, pierd beneficiul legii și vor suferi consecințe. Primiți, Vă rugăm, Prea Sfințite, asigurarea înaltei noastre considerațiuni. Ministru, ss. Indescifrabil. Director, ss. N. Popoviciu.

Consiliul eparhial

Nr. 2513/1941.

Comunicate

Miercuri în 21 Maiu a. c. fiind ziua Majestății Sale Regina Elena, dispunem; ca în toate bisericile din Eparhie să se officieze Te-Deumuri. Arad, la 17 Maiu 1941.

Consiliul eparhial

Nr. 2375/1941.

În conformitate cu dispoziția On. Minister al Cultelor Nr. 25342/1941, invităm On. Preoțime din Eparhie în ziua de 18 Maiu a. c. să ridice în toate bisericile din Eparhie parastas pentru odihna sufletului profesorului Nicolae Iorga.

Arad, la 13 Maiu 1941.

Consiliul eparhial

Nr. 2267/1941.

Concurse

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, pentru îndeplinirea parohiei Zimbru, proto-popiatul Gurahonț.

Venite:

1. Sesia parohială 17 jugh.;
2. Stolele și birul legal;
3. Casă parohială;
4. Salarul de Stat.

Parohia este de clasa primă.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad. Arad, la 15 Maiu 1941.

† Andrei
Episcop.
(2-2)

Traian Cibian
consilier, referent eparhial.

Nr. 2343/1941.

Se publică concurs din oficiu cu termen de 15 zile pentru îndeplinirea parohiei Ignești proto-popiatul Buteni.

V E N I T E:

1. Sesia parohială 16 jugh.
2. Casă parohială.
3. Birul și stolele legale.
4. Salarul dela Stat.

Parohia este de clasa doua.

Cererile de concurs însoțite de actele necesare se vor înainta Consiliului eparhial din Arad. Preotul va plăti toate impozitele după beneficiul său preotesc.

Arad, la 9 Maiu 1941.

† ANDREI
Episcop.
(1-2)

Traian Cibian
cons. ref. eparhial